

Εκπαίδευση Επιμορφωτών Β' επιπέδου Τ.Π.Ε.

Συστάδα 7^η: Καλές Τέχνες

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ - ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Εγώ και η Σκιά μου

Σενάριο για τις Καλές Τέχνες

Έκδοση 1η

Σεπτέμβριος 2018

Πράξη:

ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ (ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ Β' ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΤΠΕ)

Φορείς Υλοποίησης:

Δικαιούχος φορέας:

Συμπράττων φορέας:

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Διδακτικό σενάριο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης «Εγώ και η Σκιά μου»¹

Εμπλεκόμενες γνωστικές περιοχές

Το διδακτικό αυτό σενάριο απευθύνεται σε μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και ειδικότερα σε μαθητές Γ' και Δ' δημοτικού. Φυσικά με κάποιες προσαρμογές μπορεί να εφαρμοσθεί και στους μαθητές της Α' και Β' Δημοτικού.

Επεξεργάζεται έννοιες όπως το σώμα, η σκιά, το φως, ο χώρος, η κίνηση, η μεταμόρφωση, η επικοινωνία, ο πολιτισμός, η συνεργασία αλλά και έννοιες αντιθετικές όπως μικρό/μεγάλο, σκοτεινό/φωτεινό, κοντά, μακριά.

Μπορεί να συνδεθεί και να επεκταθεί σε συνεργασία και με άλλους διδάσκοντες στο μάθημα της γλώσσας, του περιβάλλοντος, των εικαστικών, της μουσικής, της πληροφορικής.

Το σενάριο είναι συμβατό με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) και τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών, εφόσον ο βασικός άξονας του σεναρίου αφορά σε ενότητες που διδάσκονται στο μάθημα της Θεατρικής Αγωγής.

Επίσης αυτό το θέμα με τον τρόπο που προτείνεται από το συγκεκριμένο διδακτικό σενάριο διευκολύνει την ένταξη και συμμετοχή των αλλόγλωσσων παιδιών της τάξης με το να προτείνει πολλές δραστηριότητες που δεν βασίζονται αποκλειστικά στον λόγο, και δίνουν την δυνατότητα κατανόησης και συμμετοχής σε όλους.

Άλλο στοιχείο είναι η δουλειά σε ομάδες στην οποία μπορούν να συμμετέχουν όλοι με τις διαφορετικές ικανότητες, δεξιότητες και ενδιαφέροντα που αθροίζονται για να βγει το τελικό αποτέλεσμα.

Τα παιδιά οικοδομούν την γνώση και την κατανόηση του κόσμου καθώς ενεργούν και ανακαλύπτουν σε συνεργασία με τους άλλους μέσα σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό πλαίσιο. Ο εκπαιδευτικός δίνει την ευκαιρία στα παιδιά να εξερευνήσουν, να ανταλλάξουν απόψεις και στη συνέχεια τους προσφέρει τη βοήθεια ή υποστήριξή του (θεωρία της «ζώνης επικείμενης ανάπτυξης» Vygotsky²)

Τέλος, το Θέατρο Σκιών είναι μια τέχνη που συναντάται στα περισσότερα μέρη του κόσμου με διαφορετικές μορφές και βοηθάει στο να υπάρχουν αναφορές και εμπειρίες από όλα τα παιδιά.

Γνώσεις και πρότερες ιδέες ή αντιλήψεις των μαθητών

Αρχικά, ο/η εκπαιδευτικός θα διερευνήσει τις προϋπάρχουσες γνώσεις και εμπειρίες των μαθητών/τριών γύρω από το θέμα της σκιάς γενικότερα αλλά και του θεάτρου σκιών ειδικότερα. Έτσι θα κάνει και ια πρώτη διαγνωστική αξιολόγηση των αναγκών του κάθε μαθητή/τριας αλλά και του συνόλου της τάξης του ώστε να επιλέξει, να προσθέσει, να αφαιρέσει ή να τροποποιήσει το προτεινόμενο σενάριο. Αυτή η αξιολόγηση θα του επιτρέψει άλλωστε να αξιολογεί και κατά την διάρκεια της εξέλιξης του σεναρίου αφού θα έχει σαφή εικόνα για το σημείο εκκίνησης του κάθε μαθητή/τριας.

¹ Βλέπε Παράρτημα

² Vygotski, L. S. (1978). Mind in society: The development of higher psychological processes. Chapter 6 Interaction between learning and development (79-91). Cambridge, MA: Harvard University Press

Σκοπός και στόχοι:

Οι μαθητές/τριες επιδιώκεται :

- Να κατανοήσουν την έννοια της σκιάς
- Να εξερευνήσουν και να αναγνωρίσουν τις δυνατότητες που του δίνει το σώμα τους, καθώς και τα όρια που τους θέτει
- Να αναπτύξουν τις δυνατότητες επικοινωνίας και ιδιαίτερα τη μη λεκτική επικοινωνία
- Να αναπτύξουν ικανότητες για δημιουργική έκφραση
- Να διαμορφώσουν αισθητική – καλλιτεχνική αντίληψη ώστε να λειτουργούν κατά το δυνατόν επαρκώς τόσο ως θεατές όσο και ως δημιουργοί καλλιτεχνικού προϊόντος.
- Να έλθουν σε επαφή με όλες τις τέχνες.
- Να έλθουν σε επαφή με τα καλλιτεχνικά και πολιτιστικά επιτεύγματα τόσο της πατρίδας του όσο και άλλων πολιτισμών.
- Να αξιοποιήσουν τις Νέες Τεχνολογίες.
 1. Ερευνώντας στο διαδίκτυο
 2. Ετοιμάζοντας παρουσιάσεις για τους συμμαθητές τους ή το σχολείο.
 3. Μαθαίνοντας και δημιουργώντας στο λογισμικό EShadow
 4. Ανεβάζοντας τη δουλειά τους σε ιστολόγιο ή blog.
- Να βοηθηθεί η ένταξη στην ομάδα αλλόγλωσσων παιδιών.

Κατηγορία λογισμικού – συνδυασμός κατηγοριών λογισμικού

Για την υλοποίηση του σεναρίου θα χρησιμοποιηθούν:

Α) Διαδικτυακές εφαρμογές και προγράμματα ανοικτού κώδικα προσωπικής έκφρασης και δημιουργίας, όπως εξειδικευμένα λογισμικά επεξεργασίας εικόνας, ήχου και βίντεο, , θεάτρου σκιών και storyboard.

β) Επιπρόσθετα μπορούν να χρησιμοποιηθούν λογισμικά γενικής χρήσης όπως κειμενογράφος, λογισμικά παρουσιάσεων

Γ) Ιστολόγιο για την παρουσίαση των έργων.

Διάρκεια

Η εκτιμώμενη διάρκεια του σεναρίου είναι 13 διδακτικές ώρες.

Οργάνωση τάξης και απαιτούμενη υλικοτεχνική υποδομή

- Στην πρώτη φάση θα χρειαστεί ένα μηχάνημα προβολής και ένα λευκό πανί ή οθόνη προβολής όπως και φακοί και ένας χώρος με δυνατότητα συσκότισης.
- Στην δεύτερη φάση θα χρειαστεί υπολογιστής και προβολικό μηχάνημα με σύνδεση στο διαδίκτυο, όπως και οθόνη ή λευκό πανί, τα οποία μπορεί να βρίσκονται μέσα στην τάξη ή σε ειδική αίθουσα που διατίθεται για το μάθημα της θεατρικής Αγωγής.
- Στην επόμενη φάση υπάρχει η περίπτωση, ανάλογα με τις προτιμήσεις των παιδιών, να χρειαστούν χαρτόνια, ψαλίδια, χρώματα.
- Τέλος, θα χρειαστεί το εργαστήριο της πληροφορικής με εγκατεστημένο το λογισμικό eshadow και σύνδεση στο διαδίκτυο

Περιγραφή του σεναρίου:

1^η Διδακτική ώρα

Δραστηριότητα 1:

Παρουσιάζεται το θέμα «εγώ και η σκιά μου» και γίνεται συζήτηση με τα παιδιά για να διερευνηθούν οι προϋπάρχουσες γνώσεις και εμπειρίες σε σχέση με την σκιά.

Δραστηριότητα 2:

Στη συνέχεια βγαίνουν στην αυλή και παρατηρούν τις σκιές τους, προσπαθούν να τις πατήσουν, να τις αγγίξουν, να τις κρύψουν. Και μετά σε ζευγάρια να περπατήσουν μαζί οι σκιές τους, να χαιρετηθούν, να χορέψουν, να αγκαλιαστούν.

Δραστηριότητα 3:

Ανάμεσα από αυτά τα παιχνίδια συζητάνε, ρωτάνε, παρατηρούν και ο δάσκαλος καταγράφει ώστε μόλις επιστρέψουν στην τάξη να φτιάξουν έναν εννοιολογικό χάρτη με αυτά που παρατήρησαν, που θα ήθελαν να μάθουν, να ψάξουν να επεξεργαστούν, χρησιμοποιώντας το κατάλληλο λογισμικό.

2^η Διδακτική ώρα

Δραστηριότητα 1:

Παρακολουθούν διαφορετικά βίντεο με διαφορετική χρήση της σκιάς.

<https://www.youtube.com/watch?v=bNeVXdIRCSk&feature=youtu.be> Διαφήμιση με χρήση της σκιάς.

<https://www.youtube.com/watch?v=gzAUIXu7-pY> How to do a shadow dance. Look behind the cloth.

<https://www.youtube.com/watch?v=zRYR7NWDz4c> Shadow Art (Σκιές από Α καλλιτεχνών)

<https://www.youtube.com/watch?v=PjwgQ7XwRyA> Pilobulus Dance theatre

<https://www.youtube.com/watch?v=FYftvseVzuI> Pilobulus Amazing Shadow Dance

Δραστηριότητα 2:

Δοκιμάζουν να παίξουν με τις σκιές τους χρησιμοποιώντας το φως από το προβολικό μηχάνημα. Στην αρχή μπορούν να ξεκινήσουν από ένα παιχνίδι «Μάντεψε ποιος είναι από την σκιά του» όπου κάποιο παιδί πάει από πίσω και οι υπόλοιποι πρέπει να καταλάβουν ποιος συμμαθητής/τρια τους είναι. Στην συνέχεια τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες και παρουσιάζουν κάτι χωρίς λόγια με τη συνοδεία κάποιας μουσικής που έχει διαλέξει ο /η εκπαιδευτικός. Έτσι, δίνεται η ευκαιρία για πειραματισμούς αλλά και ανατροφοδότηση από τους συμμαθητές τους που παρακολουθούν.

Δραστηριότητα 3:

Εργασία για το σπίτι. Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες των 3 και αναλαμβάνουν να διαλέξουν ένα κομμάτι μουσικής από το διαδίκτυο, να αποθηκεύσουν την διεύθυνσή του και να παρουσιάσουν μια μικρή ιστορία την επόμενη φορά.

3^η Διδακτική ώρα

Δραστηριότητα 1:

Τα παιδιά παρουσιάζουν σε ομάδες αυτό που έχουν προετοιμάσει.

Μετά από κάθε παρουσίαση γίνεται μια συζήτηση και κριτική αποτίμηση πάνω σε αυτό που έχει παρουσιάσει η κάθε ομάδα.

4η διδακτική ώρα

Δραστηριότητα 1:

Ο/Η εκπαιδευτικός παρουσιάζει βίντεο με θέατρο σκιών παιγμένο με τα χέρια που αναπαριστά διάφορα ζώα.

https://www.youtube.com/watch?v=vUmqRA_PdoU&feature=youtu.be How to make Shadow hand puppets

<https://www.youtube.com/watch?v=oWQ3Ep3NdiA> Shadow magic performance with animals.

https://www.youtube.com/watch?v=WWuV_xVDJDY&feature=youtu.be Shadow Hands Amazing

Δραστηριότητα 2

Τα παιδιά πειραματίζονται με τα χέρια τους στην οθόνη ή σε κάποιο τοίχο. Παρατηρούν με την βοήθεια του/της εκπαιδευτικού τις αλλαγές που προκαλούνται από την αλλαγή της απόστασης ή της θέσης των χεριών σε σχέση με την φωτεινή πηγή.

Δραστηριότητα 3

Εργασία για το σπίτι. Ο/Η εκπαιδευτικός έχει προετοιμάσει ένα φάκελο στο pinterest χρησιμοποιώντας τα url που δίνονται εδώ αλλά και ό,τι βρει ο ίδιος/ια. Ή τα χρησιμοποιεί για να φτιάξει φύλλα εργασίας για τα παιδιά.

Τα παιδιά θα ψάξουν στο διαδίκτυο και θα προετοιμάσουν τουλάχιστον δύο ζώα για την επόμενη φορά. (ίσως με tutorial που θα τους δώσει ή ηλεκτρονικά ή σαν φύλλο εργασίας.)

<https://www.youtube.com/watch?v=c49gXtc6WLU> Comment faire des OMBRES CHINOISES d'animaux avec les mains

Στο pinterest μπορεί η/ο εκπαιδευτικός να φτιάξει φακέλους στο pinterest, να βρει και να τυπώσει «φύλλα εργασίας» με σκιές φτιαγμένες από χέρια όπως οι παρακάτω ή να αναθέσει στα ίδια τα παιδιά να τις βρουν.

<https://ar.pinterest.com/pin/748160556819872856/>

<https://ar.pinterest.com/pin/748160556819872856/>

<https://ar.pinterest.com/pin/515873332308143576/>

5^η Διδακτική ώρα

Δραστηριότητα 1^η

Τα παιδιά παρουσιάζουν τα ζώα που έχουν προετοιμάσει ένα- ένα ή και σε дуάδες.

Δραστηριότητα 2:

Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες των 4 και προσπαθούν να φτιάξουν μια μικρή ιστορία χρησιμοποιώντας σκιές διαφόρων αντικειμένων.

6^η Διδακτική ώρα

Δραστηριότητα 1:

Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες των 4 και προετοιμάζουν σε 10 λεπτά μια ιστορία την οποία θα αφηγηθούν χρησιμοποιώντας σκιές από το σώμα, τα χέρια τους αναπαριστώντας ζώα, αλλά και όποια αντικείμενα επιθυμούν.

Δραστηριότητα 2:

Τα παιδιά παρουσιάζουν τις ιστορίες που έφτιαξαν.

7^η Διδακτική ώρα:**Δραστηριότητα 1:**

Ο/Η εκπαιδευτικός προετοιμάζει ένα power point προκειμένου να παρουσιάσει στα παιδιά την ιστορία του θεάτρου σκιών και πιο αναλυτικά τον караγκιόζη και συζητάει πάνω σε αυτά που τα παιδιά γνωρίζουν.³

Δραστηριότητα 2:

Τα παιδιά παρακολουθούν Βίντεο Κινέζικου Θεάτρου σκιών αλλά και Караγκιόζη.

Δραστηριότητα 3:

Δουλειά για το σπίτι. Το κάθε παιδί αναλαμβάνει να ετοιμάσει μια παρουσίαση για κάποιον από τους ήρωες του караγκιόζη με όποιον τρόπο επιλέξει το ίδιο μέσα από τις εναλλακτικές που παρουσιάζει ο/η εκπαιδευτικός. (Μπορεί να είναι μια παρουσίαση μέσω υπολογιστή ή με δραματοποίηση ή με όποιον άλλον τρόπο σκεφτεί η/ο εκπαιδευτικός.)

8η Διδακτική ώρα**Δραστηριότητα 1:**

Ο/Η εκπαιδευτικός παρουσιάζει στα παιδιά το λογισμικό EShadow έχοντας ετοιμάσει κάτι ο/η ίδιος.

Δραστηριότητα 2:

Στον χώρο του εργαστηρίου της πληροφορικής τα παιδιά κάνουν δοκιμές στο λογισμικό με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού.

9^η Διδακτική ώρα**Δραστηριότητα 1:**

Τα παιδιά χωρισμένα σε ομάδες των 4-5, σκέφτονται και καταγράφουν μια ιστορία που θα ήθελαν να φτιάξουν και να παρουσιάσουν στους υπόλοιπους χρησιμοποιώντας το συγκεκριμένο λογισμικό. Μπορεί να είναι μια ιστορία με ήρωες από τον Караγκιόζη ή και κάτι που θα σκεφτούν οι ίδιοι.

Δραστηριότητα 2:

Ο/Η εκπαιδευτικός παρουσιάζει στα παιδιά το storyboard της ιστορίας που τους παρουσίασε και τους εξηγεί το τι είναι και πώς φτιάχνεται ένα storyboard.

<https://boards.com/storyboard-template> Διαφορετικές φόρμες για να φτιάξει κάποιος ένα storyboard.

<https://spot.thinkglobalschool.com/blog/view/300161/how-to-create-a-storyboard>

³ Υλικό διαθέσιμο στο πακέτο 16 ενότητα 5.7.6. που αναφέρεται στο Θέατρο σκιών και το Eshadow.

<http://mselliottscsclassblog.blogspot.com/2014/09/storyboard-in-class-projects.html>

Storyboards από παιδιά

https://www.canva.com/design/DADH7Kgy23Y/QKR0uIQ8S7w8QzbEeRqqFw/edit?category=tACZCvd_vC0 Πρόγραμμα για online storyboards που μπορούν όλοι να μοιράζονται.

https://www.youtube.com/watch?v=ux_Em1lVsjI Βίντεο για το πώς να φτιάξεις ένα storyboard.

<https://ar.pinterest.com/pothos/12-storyboarding/?lp=true> templates storyboards.

Δραστηριότητα 3:

Εργασία για το σπίτι. Τα παιδιά αναλαμβάνουν να ετοιμάσουν το storyboard της ιστορίας τους με τον τρόπο που επιθυμούν (με ζωγραφική, φωτογραφίες, κολάζ στον υπολογιστή ή με το χέρι ανάλογα με τις δυνατότητες τις κάθε ομάδας.)

10^η Διδακτική ώρα

Δραστηριότητα 1:

Τα παιδιά παρουσιάζουν τα storyboards της ιστορίας τους στους υπόλοιπους και γίνονται παρατηρήσεις και διορθώσεις.

Δραστηριότητα 2:

Τα παιδιά στις ομάδες τους μοιράζουν ρόλους και ξεκινάνε την προετοιμασία για αυτά που θα χρειαστούν ανάλογα με το αν θα εργαστούν με τις φιγούρες και τα σκηνικά της εφαρμογής ή όχι.

11^η Διδακτική ώρα

Δραστηριότητα 1:

Τα παιδιά εργάζονται σε ομάδες προετοιμάζοντας την σκηνή τους.

12^η Διδακτική ώρα

Δραστηριότητα1:

Η κάθε ομάδα με τη βοήθεια του προβολικού μηχανήματος παρουσιάζει την ιστορία της στους υπόλοιπους.

13^η Διδακτική ώρα

Δραστηριότητα1:

Ανεβάζουν τις δουλειές τους στο blog ή ιστοσελίδα του σχολείου ή στο youtube και οργανώνουν μια παρουσίαση για το υπόλοιπο σχολείο.

Επίσης μπορούν να παρακολουθήσουν δουλειές άλλων ομάδων είτε από άλλα τμήματα του/της ίδιου/ιας εκπαιδευτικού είτε άλλων που έχουν δουλέψει με το ίδιο λογισμικό.

Πρόσθετες πληροφορίες

Αυτό το σενάριο είναι ενδεικτικό και όχι μόνο μπορεί αλλά και πρέπει να διαφοροποιηθεί ανάλογα με την ομάδα του/της κάθε εκπαιδευτικού. Αυτό ισχύει και για τις δραστηριότητες αλλά και για την χρονική διάρκεια που πάντα λαμβάνει υπόψη το ενδιαφέρον και την ανταπόκριση της ομάδας.

Βιβλιογραφία – Δικτυογραφία

- Junichiro Tanizaki, Το εγκώμιο της Σκιάς, Άγρα
- Victor I. Stoichita, A Short History of the Shadow, Reaktion Books Ltd, 1999
- Adam Alston and Martin Welton, Theatre in the Dark: Shadow, Gloom and Blackout in Contemporary Theatre, Bloomsbury Publishing Plc.
- Auslander, P., *Liveness*, Routledge.
- Max Von Boehn, A Photographic Guide to the History of The Shadow Theatre in the Orient, Qureshi Press, 2011
- Lotte Reiniger, Shadow Puppets, Shadow Theatres and Shadow Films, Plays, Inc., Reprint Edition, 1975
- Conrad, J. (1902) Heart of Darkness. New York: Penguin Books.
- Geiser, J. (2004) Looking at Light and Shadows, American Theatre, 21, Issue 2, pp 30-32.
- Digital Shadow Theatre, Leonardo, 33, Issue 4, 264-5.
- Auslander, P. (1999) Liveness. London; New York: Routledge.
- Brook, P. (1968) The Empty Space. Harmondsworth : Penguin.
- <https://myshadow.org> Me and My Shadow project helps you control your industry.
- <https://karavaki.wordpress.com/2017/02/02/digital-footprint/> «Τι είναι τα ψηφιακά αποτυπώματα και πώς να παραμείνουμε ασφαλείς».
- <https://www.youtube.com/watch?v=PJIFPKgYGA8> Βίντεο «Τι είναι μια ψηφιακή σκιά».
- <https://www.scoop.it/t/isafe/?tag=%CE%B2%CE%AF%CE%BD%CF%84%CE%B5%CE%BF> Πολλά βίντεο για την ψηφιακή ασφάλεια.
- http://www.lozano-hemmer.com/body_movies.php
- http://www.lozano-hemmer.com/people_on_people.php
- http://www.lozano-hemmer.com/texts/bibliography/articles_body_movies/DeadHistoryLiveArt.pdf
- http://www.lozano-hemmer.com/texts/bibliography/articles_panorama/12_DigitalMedia.pdf
- <https://www.youtube.com/watch?v=bNeVXdIRCSk&feature=youtu.be> Διαφήμιση με χρήση της σκιάς.
- <https://www.youtube.com/watch?v=gzAUIXu7-pY> How to do a shadow dance. Look behind the cloth.
- <https://www.youtube.com/watch?v=zRYR7NWDz4c> Shadow Art (Σκιές από Α καλλιτεχνών)
- <https://www.youtube.com/watch?v=PjwgQ7XwRyA> Pilobulus Dance theatre
- <https://www.youtube.com/watch?v=FYftvseVzuI> Pilobulus Amazing Shadow Dance
- https://www.youtube.com/watch?v=vUmqRA_PdoU&feature=youtu.be How to make Shadow hand puppets

- <https://www.youtube.com/watch?v=oWQ3Ep3NdiA> Shadow magic performance with animals.
- https://www.youtube.com/watch?v=WVuV_xVDJDY&feature=youtu.be Shadow Hands Amazing
- <https://www.youtube.com/watch?v=c49gXtc6WLU> Comment faire des OMBRES CHINOISES d'animaux avec les mains
- <https://ar.pinterest.com/pin/748160556819872856/>
- <https://ar.pinterest.com/pin/748160556819872856/>
- <https://ar.pinterest.com/pin/515873332308143576/>
- <https://boords.com/storyboard-template> Διαφορετικές φόρμες για να φτιάξει κάποιος ένα storyboard.
- <https://spot.thinkglobalschool.com/blog/view/300161/how-to-create-a-storyboard>
- <http://mselliottsclassblog.blogspot.com/2014/09/storyboard-in-class-projects.html> Storyboards από παιδιά
- https://www.canva.com/design/DADH7Kgy23Y/QKR0uIQ8S7w8QzbEeRqqFw/edit?category=tACZCvd_vC0 Πρόγραμμα για online storyboards που μπορούν όλοι να μοιράζονται.
- https://www.youtube.com/watch?v=ux_Em1lVsji Βίντεο για το πώς να φτιάξεις ένα storyboard.
- <https://ar.pinterest.com/pothos/12-storyboarding/?lp=true> templates storyboards.
- <https://www.widewalls.ch/shadow-art/> A Brief Look at the Practice of the So-Called Shadow Art.
- <https://www.ebooks4greeks.gr/%CF%84%CE%BF-%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%BC%CF%85%CE%B8%CE%B9-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%83%CE%BA%CE%B9%CE%B1%CF%82> Παραμύθι για την σκιά
- https://www.youtube.com/watch?v=p_vNyD4khGQ

Παράρτημα

Υποενότητα 7.5.1.A

Παρουσίαση Εκπαιδευτικών σεναρίων ανά Γνωστικό Αντικείμενο και βαθμίδα Εκπαίδευσης. Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση / Ο αστερισμός της Σκιάς.

Γενικά

Οι επιμορφωτές πρέπει να κατέχουν σε βάθος το ρόλο των τεχνολογικών εργαλείων στη διδακτική του γνωστικού τους αντικειμένου που αφορούν θεωρίες μάθησης και μεθόδους διδασκαλίας, σχεδιασμό μαθησιακών δραστηριοτήτων που αξιοποιούν εργαλεία διερευνητικής μάθησης, επιστημολογία του αντικειμένου τους, αναλυτικά προγράμματα, στάσεις και πεποιθήσεις.

Στον αστερισμό της σκιάς

«Τα έδωσα όλα στον ήλιο. Όλα εκτός από την σκιά μου»

Guillaume Apollinaire

Σκιά στην αναλυτική ψυχολογία ονομάζεται το κατώτερο τμήμα της προσωπικότητας, το άθροισμα όλων των προσωπικών και συλλογικών ψυχικών στοιχείων τα οποία, εξαιτίας της ασυμβατότητάς τους με την επιλεγμένη συνειδητή στάση, δεν εκφράζονται στη ζωή και επομένως ενώνονται σε μία σχετικά αυτόνομη «διχασμένη προσωπικότητα» με αντιθετικές τάσεις μέσα στο ασυνείδητο. Η σκιά συμπεριφέρεται αντισταθμιστικά στη συνείδηση. Για αυτό τα αποτελέσματά της μπορούν να είναι τόσο θετικά όσο και αρνητικά. Στα όνειρα, η σκιά έχει πάντα το ίδιο φύλο με τον ονειρευόμενο.

Σύμφωνα με τον Γιούνγκ: «*Η σκιά προσωποποιεί οτιδήποτε αρνείται να αναγνωρίσει το υποκείμενο γύρω από τον εαυτό του. Προβάλλεται πάνω στο άτομο άμεσα ή έμμεσα. Για παράδειγμα, κατώτερα χαρακτηριστικά του χαρακτήρα και άλλες ασύμβατες τάσεις*» (C.W. 9, i, παρ. 513).⁴

Επιπλέον, «... η σκιά είναι εκείνη η κρυμμένη, απωθημένη, στο μεγαλύτερο μέρος της κατώτερη, ένοχη προσωπικότητα, της οποίας οι έσχατες διακλαδώσεις φθάνουν πίσω στο βασίλειο των ζωικών μας προγόνων και έτσι περιλαμβάνουν ολόκληρη την ιστορική όψη του ασυνείδητου... Μέχρι τώρα πίστευαν ότι η ανθρώπινη σκιά ήταν η πηγή κάθε κακού. Τώρα, όμως, είμαστε βέβαιοι πως ο ασυνείδητος άνθρωπος, δηλαδή η σκιά του, δεν αποτελείται μόνο από ηθικά κατακριτέες τάσεις, αλλά διαθέτει επίσης και έναν αριθμό από καλές

⁴ Wikipedia

[https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CE%BA%CE%B9%CE%AC_\(%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%BB%CF%85%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CF%88%CF%85%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1\)](https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CE%BA%CE%B9%CE%AC_(%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%BB%CF%85%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CF%88%CF%85%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1))

ιδιότητες, όπως τα φυσιολογικά ένστικτα, οι κατάλληλες αντιδράσεις, οι ρεαλιστικές διαισθήσεις, οι δημιουργικές παρορμήσεις κ.λπ.» (C.W. 9; ii παρ. 422-3).⁵

Σημαντικό αρχέτυπο τόσο για το ατομικό όσο και για το συλλογικό ασυνείδητο, η Σκιά στους πρωτόγονους λαούς κάνει την εμφάνισή της μέσα από πολλές προσωποποιήσεις. Είναι ουσιαστικά τμήμα του ατόμου, αποχωρισμένο τμήμα της ύπαρξής του, που ωστόσο παραμένει δεμένο πάνω του σαν «σκιά».

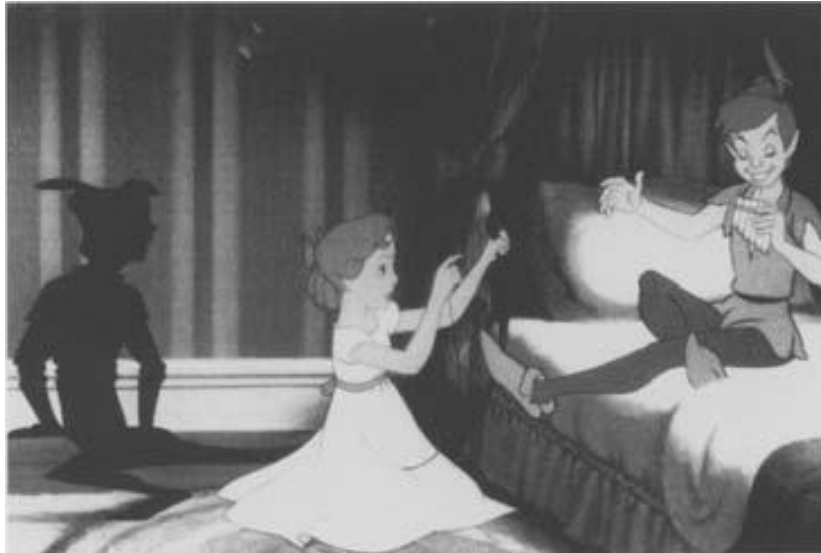
Όλοι μας κάποια στιγμή είτε σαν παιδιά είτε σαν «μεγάλοι», παίξαμε με τη σκιά μας στο φως του ήλιου ή μιας λάμπας. Τα παιδιά αργούν να καταλάβουν ότι η σκιά είναι μια προέκταση ή προβολή του σώματός τους. Τη θεωρούν κάτι αυτόνομο από το οποίο συχνά προσπαθούν να ξεφύγουν.

https://www.youtube.com/watch?v=p_vNyD4khGQ

Ο Πήτερ Παν, το αιώνιο παιδί δεν είχε σκιά. Η σκιά του Πήτερ Παν αποκόβεται από αυτόν και η ιδέα μιας ανεξάρτητης σκιάς, αποσπασμένης από το αντικείμενο από το οποίο πηγάζει έχει κάτι «αλλόκοτο».. Ένα σημαντικό στοιχείο της αιώνιας παιδικότητας του Πήτερ Παν είναι η έλλειψη μνήμης. Χωρίς μνήμη δεν μπορεί να αποκτήσει γνώση από τις εμπειρίες του και δεν μπορεί να μεγαλώσει. Δεν έχει βάρος γιατί στερείται του βάρους του παρελθόντος. Υπερφυσικές δυνάμεις επιδρούν μη αφήνοντάς τον να μεγαλώσει και αυτές προφανώς κάνουν τη σκιά του να ξεφύγει. Αφού δεν έχει μνήμη και παρελθόν δεν έχει σκιά. Αφού δεν έχει βάρος δεν είναι δεμένος με το έδαφος.

⁵ Ο.π.

«Σκιάς όναρ άνθρωπος» (Ο άνθρωπος είναι το όνειρο μιας σκιάς)

Πίνδαρος

Η σκιά εμφανίζεται στη φιλοσοφία, λογοτεχνία, την ποίηση, τις επιστήμες από την αρχαιότητα ακόμα.

Στην Πολιτεία του ο Πλάτωνας επινόησε τον μύθο της σπηλιάς για να μιλήσει, χρησιμοποιώντας τις σκιές και τα είδωλα, για τη σχέση ανάμεσα στην ύπαρξη- ουσία και την εξωτερική εμφάνισή της, ανάμεσα στην πραγματικότητα και την εικόνα/ εντύπωση που έχουμε για αυτήν.

Οι αρχαίοι Έλληνες πίστευαν πως, όταν εγκαταλείπουμε τον κόσμο, επιζούμε ως σκιές μεταξύ σκιών. Στη Νέκυια ο Οδυσσέας ποτίζει τους ίσκιους των νεκρών. Είναι άραγε η σκιά μας ισχυρότερη από τη σωματική υπόσταση ώστε να αντέχει και να ξεπερνάει το συμβάν του φυσικού μας θανάτου;

Ο Ρωμαίος Πλίνιος ο Πρεσβύτερος, στη Φυσική Ιστορία του, αναφέρει την ιστορία μια κοπέλας στην αρχαία Κόρινθο, που όταν ο αγαπημένος της θα έφευγε για τον πόλεμο, σχημάτισε στον τοίχο του σπιτιού της το περίγραμμά του πάνω στη σκιά που σχηματιζόταν από τη φλόγα ενός κεριού. Αυτή η σκιά ήταν στην πρώτη της φάση, η ανάμνηση μιας παρουσίας. Όμως μετά τον θάνατό του, μετατράπηκε στο αποτύπωμά του που θα έμενε στην αιωνιότητα.

Η εικόνα/ σκιά είναι η εικόνα κάποιου: όχι μόνο του μοιάζει, αλλά και ανήκει στον άνθρωπο που απεικονίζει. Η συνεχώς μεταβαλλόμενη πραγματική σκιά θα ακολουθήσει τον αγαπημένο της στο ταξίδι του ενώ η εικόνα της σκιάς του αποτυπωμένη στον τοίχο, θα παραμείνει σαν ένα στατικό ενθύμιο. Η πραγματική σκιά συνοδεύει αυτόν που φεύγει, ενώ το περίγραμμά του, αποτυπωμένο μια για πάντα στον τοίχο, απαθανατίζει μια παρουσία με τη μορφή μιας εικόνας, αιχμαλωτίζει μια στιγμή και την κάνει να διαρκέσει για πάντα.⁶

Ο Πλίνιος αναφέρεται στην γέννηση της καλλιτεχνικής αναπαράστασης και ο Πλάτωνας, στην γέννηση της γνωστικής. Και οι δύο έχουν σαν κέντρο τους την προβολή. Αυτή η πρώιμη προβολή είναι ένα μαύρο σημάδι, μια σκιά. Η τέχνη και η γνώση είναι η υπέρβασή της.

⁶ Victor I. Stoichita ,*A Short History of the shadow*, Reaktion Books Ltd., 1997 Σελ. 15

Είμαστε εμείς που δίνουμε ζωή στη σκιά ως πηγή της, ως δημιουργοί της και καλλιτέχνες ή είναι εκείνη που δημιουργεί το ίχνος που αφήνουμε πίσω μας στη γη; Εμείς την καθορίζουμε αλλά εκείνη εκ των υστέρων μας προσδιορίζει;⁷

Installation view of ANDY WARHOL's exhibition "Shadows" at Yuz Museum, Shanghai. Collection Dia Art Foundation, New York. Copyright The Andy Warhol Foundation for the Visual Arts, Inc./ Artist Rights Society (ARS), New York.⁸

Pablo Picasso, The Shadow on the woman, 29 Δεκεμβρίου 1943, Art Gallery of Ontario, Toronto

Rafael Lozano Hemmer

Το έργο "Body Movies"

Ενώ οι περισσότεροι άνθρωποι σκέφτονται το σώμα τους σαν μια σταθερή και ανεξάρτητη οντότητα, στο έργο "Body Movies" ο Hemmer χρησιμοποιώντας την λογική της εισβολής του έξω κόσμου στο σώμα των κτιρίων ανοίγει το σώμα των συμμετεχόντων (μέσα από τις σκιές

⁷ <http://www.katerinakazolea.gr/keimena/skies.pdf>

⁸ <http://artasiapacific.com/Magazine/WebExclusives/AndyWarholShadows>

τους) σε πλάσματα και γεγονότα έξω από αυτό, καθιστώντας έτσι τη σκιά του σώματος ως το μέσο της μετάδοσης.

Κατά την άποψη του Hemmer, η σκιά λειτουργεί σαν ένα αποϋλοποιημένο μέρος του σώματος, αδιαχώριστο από το σώμα αλλά όχι προερχόμενο από αυτό. Γίνεται έτσι ένας περικλειστος εφήμερος κινούμενος χώρος που διαχειρίζεται ο θεατής- δρων. Ένα μέσο που κάνει εφικτή τη σύνδεση. Οι συμμετέχοντες μπορεί να επιλέξουν να κινούνται απλώς παίζοντας στον τοίχο με τη σκιά τους. Σε κάποιες περιπτώσεις άγνωστοι μεταξύ τους θεατές έπαιζαν ο ένας με τη σκιά του άλλου και σε άλλες επέλεγαν να ενσωματώσουν το πορτρέτο ενός ξένου. Έτσι, κατά περίπτωση, η σκιά γίνεται μέσο επικοινωνίας και κοινωνικής επαφής ή το μέσο μεταφοράς από το ένα σώμα στο άλλο. Η αποκάλυψη και η περικλείση του άλλου.

http://www.lozano-hemmer.com/body_movies.php

http://www.lozano-hemmer.com/people_on_people.php

Η ψηφιακή σκιά

Μέσα από την πλοήγησή μας στο διαδίκτυο μέσω υπολογιστή είτε μέσω κινητού τηλεφώνου ή άλλης ψηφιακής συσκευής, αφήνουμε εκατοντάδες ψηφιακά ίχνη κάθε μέρα. «Μικρές» πληροφορίες για εμάς, που συλλέγονται και αποθηκεύονται από υπηρεσίες marketing αλλά και ιστοσελίδες που έχουν σαν αποστολή τους, την συλλογή πληροφοριών. Αφού συλλέξουν τα δεδομένα, τα οργανώνουν ως προφίλ και μας τα παρουσιάζουν με προσαρμοσμένες αγγελίες. Έτσι δημιουργούνται οι ψηφιακές μας σκιές. Αυτές μπορούν να δώσουν σημαντικές πληροφορίες, άλλοτε σωστές και άλλοτε παραπλανητικές για την περιήγησή μας, τις

συνήθειές μας, τις τάσεις αγοράς προϊόντων, την προσωπική μας ζωή και από τη στιγμή που δημιουργούνται είναι σχεδόν αδύνατον να τις ελέγξουμε.⁹

<https://myshadow.org> ιστοσελίδα, η οποία δείχνει σχεδόν όλα τα δεδομένα που είναι δυνατόν να συλλεχθούν και να συγκροτήσουν την ψηφιακή σκιά μας.

<https://www.youtube.com/watch?v=PJIFPKgYGA8> Βίντεο «Τι είναι η ψηφιακή σκιά».

⁹ Άρης Λούβρης, Εθνικός Συντονιστής eSafety Label

Το παρόν σενάριο περιλαμβάνεται στο επιμορφωτικό υλικό της εκπαίδευσης επιμορφωτών Β' επιπέδου ΤΠΕ στα ΠΑΚΕ (Συστάδα 7: Καλές Τέχνες), όπως αναπτύχθηκε/προσαρμόστηκε και αξιοποιήθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «Επιμόρφωση εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ψηφιακών τεχνολογιών στη διδακτική πράξη (Επιμόρφωση Β' επιπέδου ΤΠΕ)», <http://e-pimorfosi.cti.gr>, του Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», ΕΣΠΑ 2014-2020, με τελικό δικαιούχο το ΙΤΥΕ «Διόφαντος».

Το επιμορφωτικό υλικό αποτελεί ιδιοκτησία του ΥΠΑΙΘ και καλύπτεται από την ισχύουσα νομοθεσία για την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων των δημιουργών. Διατέθηκε μέσω της ειδικής πλατφόρμας ηλεκτρονικής μάθησης της παραπάνω Πράξης (mooodle), ενώ την ευθύνη ανάπτυξής του είχε συγγραφική ομάδα εξειδικευμένων εκπαιδευτικών, με επιστημονικό υπεύθυνο τον κ. Σπύρο Παπαδόπουλο, Καθηγητή, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών και συμμετέχοντες τους: Ζαφειρία Αθανασοπούλου, Εικαστικό, Μέλος ΕΕΠ, ΑΠΘ, Γιώργο Καλαούζη, Ηλεκτρολόγο Μηχ. & Μηχανικό Η/Υ, Μέλος ΕΔΙΠ, ΠΘ, Μαρία Λούκου, Εικαστικό, Καθηγήτρια ΜΕ, ΠΕ08, Σοφία Μώραλη, Ηθοποιό, Νηπιαγωγό ΠΕ60, Δώρα Παναγοπούλου, Μουσικό, Καθηγήτρια ΜΕ, ΠΕ79, Tim Ward, Καθ. ACG-Deree, στο πλαίσιο της ανάπτυξης επιμορφωτικού υλικού για την εκπαίδευση επιμορφωτών Β' επιπέδου ΤΠΕ.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

